



Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken

Quickscan Flora en Fauna Wandelpaden Krimpenerwaard

Versie 2

Datum	19 september 2013
Status	Definitief

Colofon

Projectnaam	Wandelpaden Krimpenerwaard
Projectleiders	Hil Kuypers
Contactpersoon	Marije Hooimeijer T 070 337 12 00 F 070 369 44 85 Kernteam Zuid-Holland/Veenweidegebied Prinses Beatrixlaan 2 2595 AL Den Haag Postbus 19275 2500 CG Den Haag
Auteurs	Annemieke Bijlmer (ecoloog) Marije Hooimeijer-Gaemers (Medewerker Gebiedsontwikkeling)

Inhoud

Colofon—2

1 Aanleiding en doel—4

2 Korte beschrijving van het plan—5

2.1 Geplande werkzaamheden—5

2.2 Planning—5

2.3 EHS—6

3 Voorkomen beschermde soorten en effecten per soortgroep—7

3.1 Vaatplanten—7

3.2 Vissen—7

3.3 Vogels—7

3.3.1 Broedvogels—7

3.3.2 Wintervogels—7

3.3.3 Vaste nestgelegenheden of andere vaste verblijfplekken voor vogels—7

3.4 Zoogdieren—8

3.4.1 Waterspitsmuis en noordse woelmuis—8

3.4.2 Vleermuizen—8

3.5 Amfibieën en reptielen—8

3.6 Ongewervelden—8

3.6.1 Groene glazenmaker—8

3.6.2 De gestreepte waterroofkever—9

3.6.3 Platte schijfhoren—9

4 Conclusie—10

1 Aanleiding en doel

In de Krimpenerwaard, ten westen van Haastrecht, worden 2 wandelpaden aangelegd en de Kijfhoekse kade wordt verbeterd. Om een inschatting te kunnen maken of er een ontheffing nodig is voor de Flora-en Faunawet, wordt er in deze quick-scan een analyse gemaakt van mogelijk voorkomende soorten in de omgeving van de werkzaamheden en de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze soorten.



Locatie wandelpaden

2 Korte beschrijving van het plan

2.1 Geplande werkzaamheden

De geplande werkzaamheden zijn:

- Halfverhard wandelpad aanleggen
- Nieuwe sloot graven
- Dammen aanleggen
- Bruggen aanleggen
- Op 1 locatie: beschoeiing aanleggen in talud van bestaande watergang
- Haag met hek plaatsen

In bijlage 1 in zijn de maatregelenkaarten van de wandelpaden bijgevoegd.

Halfverhard wandelpad aanleggen

Bij het aanleggen van het wandelpad wordt vegetatie verwijderd en een halfverharding aangelegd.

Nieuwe sloot graven

In het veld wordt ter afscheiding van het wandelpad en het naastgelegen perceel, een sloot gegraven. Deze sloot wordt 'in den droge' ontgraven. Contact met de aansluitende watergangen zal dus pas op het laatste moment plaatsvinden. Het (onderwater)profiel van de bestaande sloten wordt dus niet of nauwelijks aangetast.

Dammen aanleggen

Bij de aanleg van dammen wordt een stukje sloot gedempt. Dit zijn echter kleine stukjes (mx 5 meter) en dus nauwelijks van invloed op de beschermde soorten in en langs de watergang

Bruggen aanleggen

Bij de aanleg van bruggen wordt een brughoofd geplaatst dat van invloed kan zijn op het oeverprofiel van de slot. Dit is echter over een dergelijk kleine oppervlakte dat het effect niet significant is voor de watergang.

Beschoeiing aanleggen

Het aanleggen van beschoeiing kan van invloed zijn op de beschermde soorten platte schijfhoren, bittervoorn en kleine modderkruiper. Mitigerende maatregelen zijn nodig om deze soorten in het werk te ontzien.

Plaatsen haag met hek

Er is geen reden om aan te nemen dat er ter plaatse van het geplande hek met haag beschermde vaatplanten voorkomen. De locatie ligt ook niet midden in een weidevogelgebied waar het de openheid kan verstoren.

2.2 Planning

Voor beide wandelpaden gaat de gemeente een bestemmingsplanwijziging in gang zetten. Parallel daaraan wordt de voorbereiding van de uitvoering opgepakt. De uitvoering zal op zijn vroegst na het broedseizoen in 2014 starten. De uitvoering zal buiten het broedseizoen de gevoelige periode voor vissen plaatsvinden.

2.3 EHS

Wandelpad A ligt in een gebied dat begrensd is als EHS gebied. Volgens de ambitiekaart in het Natuurbeheerplan 2013 van de provincie Zuid-Holland is het natuurbeheertype voor dit gebied vochtig weidevogelgrasland (N13.01). In de Krimpenerwaard streeft de provincie ernaar om wandel- en fietspaden zo goed mogelijk in te passen in de EHS. Ook weidevogelgebieden worden ontwikkeld in combinatie met wandelroutes.

Wandelpad A sluit aan op een bestaand wandelpad dat langs een reeds ingericht weidevogelgebied loopt. Dit gebied betreft een onderbemaling die optimaal is ingericht voor weidevogels en is het kerngebied voor de weidevogelpopulatie. ZHL is de beheerder. ZHL heeft geconstateerd dat de weidevogelstand hier is toegenomen. Wandelpad A ligt in het verlengde van het bestaande wandelpad en ligt ten noorden van het kerngebied. De verstoring door wandelaars zal bij wandelpad A minimaal zijn. Wandelpad A ligt namelijk direct langs een perceel met veel opgaande beplanting. De versturende werking van wandelaars wordt gemitigeerd door deze aanwezige beplanting.

3 Voorkomen beschermde soorten en effecten per soortgroep

3.1 Vaatplanten

Gezien het landbouwkundig gebruik en beheer van de kavels waarop de wandelpaden zijn gepland, worden er geen botanische waarden verwacht.

3.2 Vissen

Grote modderkruiper komt in de Krimpenerwaard niet voor, de soort is nooit gevangen in alle visonderzoeken die zijn gedaan (Vogelwerkgroep, ZHL, Waardenburg & Alterra, HHSK).

In divers visonderzoek is vastgesteld dat zowel kleine modderkruiper (algemeen) als bittervoorn (verspreid) regelmatig voorkomen in de Krimpenerwaard (Terlouw, mond. med. 2005, HHSK database monsterpunten).

Uit inventarisatiedata van RAVON blijkt dat het projectgebied in middelpunt van het verspreidingsgebied (voor laag Nederland) van beide soorten ligt en dat in de km hokken van het projectgebied zijn de afgelopen jaren vangsten gedaan van zowel bittervoorn en kleine modderkruiper.

De aanwezige sloten in het projectgebied vormen, door o.a. voorkomen van zoetwatermossel en een dikke modderblaag op de bodem een geschikte habitat voor zowel kleine modderkruiper als bittervoorn. Het projectgebied zal na inrichting een uitbreiding van het leefgebied voor kleine modderkruiper en bittervoorn vormen.

3.3 Vogels

3.3.1 Broedvogels

Van negen weidevogels zijn territoria vastgesteld. Deze soorten zijn Graspieper, Grutto, Kievit, Knobbelzwaan, Scholekster, Slobeend, Tureluur, Veldleeuwerik en Zomertaling. (KNNV, 2003) Het totale aantal waargenomen territoria is 73, dit is uitzonderlijk hoog. Van de Rode-lijstsoorten Grutto, Tureluur en Zomertaling zijn respectievelijk 33, 5 en 2 territoria gevonden.

De werkzaamheden zullen buiten het broedseizoen van de genoemde vogels plaatsvinden.

3.3.2 Wintervogels

De polder staat niet bekend als foerageergebied voor wintergasten. In de directe omgeving komen wel diverse plekken voor waar wintergasten foerageren. Zoals Kadijk-west, polder Vlist (westzijde) en direct ten oosten van de Vlist in Polder Groot-Keulevaart (ZHL inventarisaties 2010).

3.3.3 Vaste nestgelegenheden of andere vaste verblijfplekken voor vogels

Hieronder vallen jaarlijks terugkerende vogels naar vaste bouwwerken en zelfgemaakte duurzame verblijven (gebouwen, holen in bomen e.d.). Die zijn in het plangebied niet aanwezig.

3.4 Zoogdieren

3.4.1 *Waterspitsmuis en noordse woelmuis*

De waterspitsmuis wordt regelmatig aangetroffen in de Krimpenerwaard. De waterspitsmuis is bekend van gebieden waar een goede waterkwaliteit (goed doorzicht) voorkomt in combinatie met ruigere kruidenrijke oevers. Voor de Krimpenerwaard betreft dit schraalland-rijke gebieden, oevers langs grotere watergangen en gebiedjes langs de Lek. In het plangebied zelf is de soort niet vastgesteld. Wel nabij het plangebied, ten westen van Haastrecht. Het betreft een natuurvriendelijk ingericht boezemland. Zie verspreidingskaart ZH 2003. Gegeven het open gebied, de steile slootkanten en het ontbreken van oevervegetatie in het plangebied, is het habitat niet optimaal geschikt voor de soort. Voorkomen kan echter niet geheel worden uitgesloten.

De noordse woelmuis wordt niet gevonden in de Krimpenerwaard. De verspreiding van de soort is goed in beeld door recente, gerichte vangactiviteiten. De dichtstbijzijnde populatie is aanwezig in de boezems van Kinderdijk waar een geïsoleerde populatie voorkomt. (natuur – en vogelwerkgroep Krimpenerwaard, 2010). Het plangebied vormt ook geen geschikt habitat voor de soort omdat uitgebreide rietvegetaties ontbreken.

3.4.2 *Vleermuizen*

Aangezien in dit plan geen bomen gekapt worden, sloten worden gedempt, gebouwen worden gesloopt of verlichting wordt aangelegd, zijn er voor vleermuizen geen effecten te verwachten.

3.5 Amfibieën en reptielen

De kamsalamander kwam voor op diverse plaatsen in de Krimpenerwaard, maar is reeds een tiental jaren niet meer gesignaleerd. Er wordt nog wel intensief naar gespeurd, m.n. in de voortplantingstijd door leden van de Vogelwerkgroep Krimpenerwaard en A. Van den Berg van het Zuid-Hollands Landschap (mond. med. Rudi Terlouw)

De rugstreeppad komt voor in de Krimpenerwaard. Volgens algemene verspreidingsgegevens (Ravon 2002, PZH 2004) komt de rugstreeppad in het plangebied en directe omgeving voor. In 2003 is een integrale kartering van de Krimpenerwaard gedaan op geluid (3 bezoeksronde bij geschikte weersgesteldheid, ZHL 2005). Daarbij is in of direct bij het plangebied geen aanwezigheid vastgesteld. Dichtstbijzijnde waarnemingen betreffen

De dichtstbijzijnde vindplaatsen zijn ten zuiden van Gouda-Goverwelle (aan de zuidzijde van de Hollandse IJssel).

Het habitat in het plangebied is weinig geschikt voor de rugstreeppad; nat agrarisch veenweidegrasland. Het voorkomen van de rugstreeppad is niet erg waarschijnlijk maar kan ook niet geheel worden uitgesloten.

3.6 Ongewervelden

3.6.1 *Groene glazenmaker*

Bij de inventarisatie in 2003 door de KNNV Gouda zijn geen beschermde libellensoorten aangetroffen. Van de rode lijst is wel de vroege glazenmaker gevonden.

Wel komt in het gehele gebied krabbescheer voor. De verspreiding van krabbescheer hangt samen met de verspreiding van de groene glazenmaker, een tabel 3 soort van de flora- en faunawet.

Omdat in het gebied wel krabbescheer wordt aangetroffen in de sloten kan het voorkomen van groene glazenmaker niet worden uitgesloten.

3.6.2 *De gestreepte waterroofkever*

De gestreepte waterroofkever wordt niet gevonden in de Krimpenerwaard. Hoewel de soort sinds enkele jaren weer wordt gevonden in veenweidesloten in de provincies Utrecht en Friesland, ontbreekt de soort nog in soortgelijke gebieden in de provincie Zuid-Holland (met uitzondering van de Nieuwkoopse plassen) (EIS, 2012).

3.6.3 *Platte schijfhoren*

De platte schijfhoren is een tabel 3 soort en is daarmee een strikt beschermde soort van de Flora-en faunawet. De soort wordt gevonden in de Krimpenerwaard maar het verspreidingsbeeld is niet helemaal helder. Het is een soort die voorkomt in heldere sloten met veel plantengroei. In dit project worden geen sloten gedempt of oevers vergraven zodat de soort geen grote hinder van het project zal ondervinden. Bij het aanleggen van dammen en bij het aanleggen van beschoeiing kan de soort echter lokaal negatieve gevolgen ondervinden. Het graven van een nieuwe sloot kan, indien goed uitgevoerd, nieuw habitat bieden voor de soort.

4 Conclusie

Er moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld waarbij, in algemeen, wordt opgenomen dat er buiten het broedseizoen van ter plaatse voorkomende vogels wordt gewerkt en dat wintergasten worden ontzien in het kwetsbare (winter)seizoen.

Voor aanvang van de werkzaamheden dient ook de vegetatie kort gemaaid zijn en het maaisel verwijderd. Daarnaast moet bij de werkzaamheden aan het onderwaterprofiel (zijnde: het aanleggen van dammen en bruggen en het plaatsen van een beschoeiing) rekening gehouden worden met de voorkomende beschermde soorten bittervoorn en kleine modderkruiper. Deze moeten worden verjaagd of op andere wijze worden gespaard. Het kwetsbare seizoen van deze soorten moet hierbij in acht worden genomen.

Bij deze werkzaamheden worden geen grote ingrepen in het landschap gedaan waarbij de gunstige staat van instandhouding van de hierboven genoemde soorten in het geding komt.

Er wordt uitgegaan van werken buiten het broedseizoen van ter plaatse voorkomende soorten. Daarnaast wordt in gebieden waar wintergasten foerageren niet gewerkt in het kwetsbare winterseizoen.

De uit te voeren werkzaamheden vormen geen grote ingreep in het landschap:

- Halfverhard wandelpad aanleggen
- Nieuwe sloot graven
- Dammen aanleggen
- Bruggen aanleggen
- Op 1 locatie: beschoeiing aanleggen in talud van bestaande watergang
- Haag met hek plaatsen

De enige werkzaamheden die effect kunnen hebben op de genoemde ecologische groepen zijn dammen aanleggen en beschoeiing aanleggen (er van uit gaande dat buiten het broedseizoen van terplaatsse voorkomende vogels wordt gewerkt). Hierbij wordt mogelijk de aquatische en semi-aquatische fauna ter plaatse aangetast. Voor wat betreft de genoemde soorten uit deze quick-scan betekent dat mogelijke gevolgen voor:

- Waterspitsmuis
- Kleine modderkruiper
- Bittervoorn
- Platte schijfhoren

Daarnaast kan bij de werkzaamheden braak liggend terrein ontstaan dat aantrekkelijk is voor de rugstreeppad. Door in de winter te werken, wanneer deze soort niet migreert en ingegraven aan zn winterrust is begonnen, kan voorkomen worden dat deze soort wordt gehinderd door de werkzaamheden. Het is onwaarschijnlijk dat de soort zich in de huidige situatie ingraaft binnen het plangebied. Het plangebied is agrarisch grasland met een gesloten grasmatt op veengrond. De rugstreeppad zoekt braakliggende terreinen op om zich gemakkelijk te kunnen ingraven, het plangebied biedt deze mogelijkheden niet.

Aanleggen dam:

Voor wat de effecten op waterspitsmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn en platte schijfhoren kan de volgende analyse gemaakt worden: het aanleggen van dammen

kan gezien worden als lokale dempingen in een sloot. Een dam is niet breder dan 5 meter en is uitgerust met een duiker.

Omdat het habitatverlies dat optreedt door het aanleggen van de duiker zeer beperkt is (5 meter) en er ook nieuw habitat wordt aangelegd in de vorm van een nieuw te graven sloot, is dit effect verwaarloosbaar.

De effecten van de werkzaamheden op de soorten zijn verschillend. De bittervoorn is een vissoort die gemakkelijk kan worden 'verdreven' naar een nabij gelegen locatie. Van de kleine modderkruiper is bekend dat de soort slechts een beperkte afstand (+/- 25 meter) zwemt alvorens in de modder te duiken.

Platte schijfhoren migreert bijzonder slecht en is eigenlijk gebonden aan de (onderwater)vegetatie ter plaatse.

De waterspitsmuis is erg gebonden aan het voorkomen van (ruigere) oevervegetatie.

Om de genoemde soorten zoveel mogelijk te ontzien en te voorkomen dat deze negatieve gevolgen ondervinden van de aanleg van dammen, kunnen de volgende maatregelen genomen worden:

- Ten aanzien van bittervoorn en kleine modderkruiper: verjagen van de vissen ter plaatse (gezien de omvang van de dammen (5 meter) kan oo de kleine modderkruiper succesvol worden verjaagd).
- Ten aanzien van de platte schijfhoren: verplaatsen van terplaatse voorkomende (onder)watervegetatie incl. de daarop voorkomende fauna
- Tenaanzien van de waterspitsmuis: het kort maaien van de oevers ter plaatse zodat de soort ter plaatse van de werkzaamheden niet voor zal komen.

Het aanleggen van beschoeiing:

Bij deze werkzaamheden wordt een deel van de oever en de onderwaterbodem geroerd. Door ter plaatse de hierboven genoemde maatregelen te treffen, worden de ter plaatse voorkomende beschermde soorten ontzien. Het verwijderen van de onderwatervegetatie ten behoeve van de platte schijfhoren is niet noodzakelijk aangezien de onderwatervegetatie met name in het diepere deel van de sloot voorkomt en niet direct langs de oever.

Bijlage 1: Maatregelenkaart

